
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

ELÖL ÉS HÁTUL
Lukács ev. 14,1-14; Jakab 4,10

2018. AUGUSZTUS 26.

IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Lekció: Lukács evangéliuma 14. rész 1-14. vers

Imádkozzunk: Mennyei Atyánk, áldj és szentelj meg minket Szentlelkeddel. Eléd hozzuk töredelmünket, és megigazító kegyelmedért esdekelünk. Igéd világozásáért óhajtozunk. Írd szívünkbe bűnünket eltörlő szeretetedet, ragyogtasd fel számunkra Krisztus drága igazságát, az üdvösség jó hírért, és kötelezz el bennünket arra, hogy szent szövetséged szerint megtegyük mindazt, amivel neked és embertársainknak tartozunk. Mennyei Atyánk, Igéd előtt nincs akadály és hatalmad számára nincs teher, ami el nem vétetnék. Kiáltunk hát, hajolj hozzánk irgalmasan, láss meg bennünket, és szenteld meg Igédet mi bennünk, hogy gyümölcsét megteremjük dicsőségedre, embertársaink javára. Krisztusért, hallgass meg bennünket. Ámen

Textus: Alázzátok meg magatokat az Úr előtt, és felmagasztal titeket! (Jakab apostol levele 4,10)

Szeretett gyülekezet, kedves testvérek! Réges-rég hallottam egy anekdotát Ravasz László püspökről, és sose gondoltam volna, hogy még egyszer meg fog történni az, amiről szól, de velem is megesett, ha nem is teljesen úgy, ahogy eredetileg. Történet szerint, egy templomi ünnepség után, ahol Ravasz László prédikált, nagy vendégséget rendeztek, sátrat állítottak, sok embert meghívtak. Nos, ahogy kiérkeztek a templomból a hívek, szépen bevonultak a sátor alá a vendégségre. Ám a püspöknek még beszélgetni valója volt valakivel, az meg elhúzódott, s mire ment ő is a sátorba, valaki már leült a számára készített helyre. A rendezők riadtan szaladtak előre és mondták az illetőnek, hogy azonnal álljon föl, mert ahol ül, az a főhely. Mire a püspök, ezt hallva, azt mondta: kérem, ahol éppen ülök, az a főhely. Velem is megtörtént ez, ha nem is pontosan ugyanígy, s majd el is mondom.

Azért idézem ezt az anekdotát, mert a lekcióban felolvasott történet Lukács evangéliumából az életünknek olyan dimenzióját nyitja meg, amire nem nagyon szoktunk figyelni, pedig természetünknel fogva erősen bennünk van. Ezért jelzem mindjárt, az Ige magyarázata előtt, hogy figyeljük meg és jegyezzük is meg, hogy ebben az esetben nem a Jézus ellenségei, mondjuk a főemberek, a farizeusok, az írástudók, a saddeuceusok azok, akik provokatív kérdést tesznek föl vagy belekötnek valamibe, hanem most, ez esetben Jézus az, aki provokál! És ezt nemcsak azért teszi, mert észleli, hogy ezen a vendégségen, ahol vendégül látják, a többiek hogyan és milyen módon cserélgetik egymással a helyet. Lukács evangélista egészen speciális szót használ itt. Amikor Jézus megintí őket, azt mondja a házigazdának, hogy mikor vendégségbe mész, hátulra ülj és majd jön a gazda és azt mondja: barátom, ülj följebb, s akkor neked dicsőséged lesz az ott ülők körében. Ott ülők - ez terminus technicus, a konkrét asztaltársaságot jelenti, akik az asztal körül ülnek. Nos, Jézus látja, hogy ebben az asztaltársaságban, amibe most beültették, mást se csinálnak, csak cserélgetik egymással a helyet, holott már rég enni kellene, rég a hálaadás poharát kéne emelni, rég a záró imádságra kellene készülni, provokálni kezdi őket ez példázatot mond nekik. Persze, tudjuk mi jól, nincs annál kínosabb, mint amikor már jó szorosan körül ültünk egy asztalt és valami okból helyet kell cserélni. Sőt, ebben az esetben nemcsak arról van szó, hogy később érkezett volna valaki és beljebb kell engedni. Itt mindenki feláll, viszi tányérkáját, pohárkáját, kanálkáját, ételkáját (mint a hét törpe: mi van az én tányérkámmal, székecskémmel, asztalkámmal...), mert mint Lukács evangélista jelzi, itt főemberekről van szó, s bizony körükben roppant fontos a protokoll. Rendkívül ritkán találkozunk ezzel a kifejezéssel az evangéliumokban, hogy főfarizeus. Farizeusról hallunk, és a farizeusokat egyetemlegesen szoktuk kezelni; s mondjuk: kicsit farizeus valaki vagy nagyon farizeus valami; mindegy is az nekünk, ha farizeus. Egybelátjuk ezt a szerzetet. De ez nem így volt, a farizeusok között is volt gyalogos, közép, és voltak főfarizeusok. Itt most Jézus a főnökök között van, és a főnökök valamilyen protokoll, rend, ranglétra szerint cserélgetik egymás között a helyet, miközben az asztalközösségnek az a szerkezete, a fenomenológiája, hogy: közösség. Akivel egy asztalhoz ülök, azzal közösséget vállalok, aki az asztalához meghív, az közösséget vállal velem, és ez a döntő.

Másodszor, még azt is fel kell idéznünk a magyarázat előtt, hogy nem valami kellemes baráti társaság volt ez itt. Bizony, sok olyan asztalhoz ültetése volt Jézusnak, amikor hamar kiderült, hogy mégsem a vendéglátásról, vagy a barátságról, testvéries közösségről volt szó. S az asztal nem a barátság asztala volt, hanem vallatásasztal. Ez is itt vallató asztal. Leírja Lukács evangélista, hogy Jézus észrevette, hogy figyelik, leselkednek utána, provokálják, úgy csendesen, nem is mondanak semmit, de nézik, és elég egy rossz mozdulat, egy rossz szó, egy illetlen gesztus, máris lehet támadni. De most – mondom még egyszer – és ez a fontos, ebben az esetben Jézus provokál. És többszörösen is provokál. Provokál azzal, hogy szombatnap van és meggyógyítja a vízkóros embert, és

még a gyógyítás előtt fölteszi a kérdést: szabad-e szombat napon (is) gyógyítani? A gyógyítás munka, nagyon komoly munka. Ha a magyarok tudnák, hogy milyen komoly munka a gyógyítás, akkor a magyar egészségügy sokkal jobban állna. Mert nem szoktuk komolyan venni az orvosokat, úgy gondoljuk, hogy megnézik a nyelvünket, fölírják a receptet, pattintanak egyet, aztán már meg is vagyunk gyógyítva. S hogy-hogy nem vagyunk meggyógyítva? Sokszor fordult elő, szomorúan mondom, persze tudom, a gyász munkához tartozik, hogy amikor bejön egy gyászoló család a temetés dolgát megbeszélni, elmondják, hogyan halt meg a papa vagy a mama, és második mondat után rátérnek az orvosokra. És kezdik mondani, hogy a kórház..., az orvos..., hogy félrekezeltek a beteget..., rossz gyógyszer alkalmaztak..., hogy nem jól csinálták. S megkérdezem, hány éves volt a papa? 98 - felelik. Nos, ha egy kicsit komolyabban, legalább úgy, mint a régi zsidók, olyan komolyan vennénk a gyógyítást, jobban állnánk ezen a téren. Ők bizony komolyan vették, és tudták, hogy nagy munka a gyógyítás. Jézus ebbe megy bele és azt mondja: szabad-e szombatnapon gyógyítani? Szabad-e nagy munkát végezni? Hiszen a törvényben az van, hogy szombatnapon ne tégy semmi dolgot; se te, se fiad, se jövevényed, sem senki, aki a te kapuidon belül van. És most kapun belül vagyunk, most egy főfarizeus házában vagyunk, most szombatnapon étkezésen vagyunk. Jézus tehát provokál. Meggyógyítja azt az embert és példálózni kezd. Először azzal példálózik, hogy szombatnapon kimenethető-e a szamár vagy az ökör, ha kútba esett? Vagy ott hagyod, nem törődsz vele? Szombaton, ugye, semmi munkát nem végzünk! A kút is a kapun belül van. Megváród a hét kezdetét? Dehogy várod, azonnal lebocsátod a kötelet, lemászol, kihúzod, megmented a jószágot. Más alkalommal, amikor a tanítványok kalászt téptek szombatnap, Jézus azt mondta: nem az ember lett a szombatért, hanem a szombat az emberért, de mondom nektek, az ember Fia a szombatnak is ura. Ha a táplálék elemien fontos, a gyógyítás is az. És ez is az Ő hatalmában és isteni dicsőségében van. Aztán folytatja a példálózást, és erről szeretnék ma szólni. Jézus azt az egyszerű esetet idézi fel, hogy meghívnak egy lakodalomra (ez is egy nyomatékos szó: lakodalom), vagyis asztalközösségre, együtt étkezésre hívnak, azt mondja Jézus: nehogy a főhelyre ülj. Abszurd, amit Jézus mond, hiszen a lakodalomban a vőlegénynek meg a menyasszonynak van fenntartva a főhely, s ahhoz képest minden más hely csak egy hely. Tehát szándékosan hegyezi ki, de arra akar rávilágítani, hogy amikor eszünkbe sem juthat, hogy nekünk valami fontos hely jár (és ilyen eset a lakodalom), mi akkor is fölfelé törekszük. Ez a mi emberi természetünk.

A főhely jól látható. A főhely egy kicsit meg van emelve. A főhelyre hozzák először az étket, a többiek várják a sorukat. Erre is van egy anekdotám, hadd mondjam el. Sáregresen voltam segédlelkész, lakodalomra hívtak, sátoros lakodalomba. Jött a násznagy, hozta a leveses tálat, elmondta a mondókát, s letette a vőlegény, és menyasszony elé. Aztán a második levesestálat nekem hozták. Pedig nem ültem főhelyen, mert vőlegény, menyasszony, após, anyós, ipa, napa, rokonok, testvérek - ők voltak előrébb mind, és én valahol a szélen

ültem. De nekem hozták a levest. Húha! - mondom magamban – de nagy ember lett belőlem! Másoknak még ki se vitték a levest, de nekem már a húst hozták; mások elől épp csak szedték le a leveses tálat, nekem már hozták a második húst jó falusi szokás szerint. És be se fejeztem, már hozták a süteményt bedobozolva, mondván: tiszteletes úr, magának holnap is prédikálni kell, nem tartóztatjuk, készüljön. Hát elballagtam, és ahogy lecsapódott mögöttem a sátorlap, fölkiáltott a násznagy: elment a pap, lehet mulatni! Na, mostmár csak leleplezem magam, testvérek. Mert amikor hozták nekem a levest, és kis, húszegynéhány éves, kezdő segédlelkészecske elteltem valami boldog, meleg érzéssel, hogy lám, vagyok én valaki! Ezt meg lehet úgy is oldani, hogy az ember furakszik, tolakszik, ide ül, oda ül, viszonyít – még egy lakodalmon is, ahol nem róla szól a történet, ahova azért megy az ember, hogy áldást mondjon, jót kívánjon, együtt örüljön, hogy hozzátegye magát az örömhöz. Csakhogy vigyázz, mondja Jézus, ne ülj a főhelyre, legkevésbé lakodalomban! Mit tudhatod, hogy nem hívtak- meg más, aki fontosabb nálad. Aztán majd szegyen szemre – itt mondja a terminus technicus-t Jézus – az asztalközösség, az asztaltársaság, az asztalhoz telepedők előtt megszegyenülsz. Inkább ülj az utolsó helyre, és ha előre szólítanak, gyere, ülj följebb...nos, azért ez egy jobb iránya az életünknek, ugye?! Ha a semmiből a valamibe beültetnek, és sokkal jobb, mintha a valamiből ültetnek át a semmibe. Sokkal jobb, ha az utolsó helyről előre szólítanak és dobogós helyet kapsz, mintha már eleve felállsz a dobogóra, aztán közlik veled: uram, rossz helyre tetszett ülni, maga valahol a huszadik helyen van, menjen le onnan azonnal!

Aztán mond egy másik példát is Jézus, és ezért mondom, hogy provokál. És ez nagyon erős provokáció. Azt mondja, hogy amikor ebédet vagy vacsorát készítesz, ne hívd meg a barátaidat, a testvéreidet, a rokonaidat, a gazdag szomszédokat, nehogy viszont ők is meghívjanak téged. Engem mindig szörnyű zavarba hoz Jézusnak ez az igéje. Sok tudós és bölcs Biblia-magyarázatot olvastam már hozzá, de hiába. A magyarázók többsége elsiklik fölötte, hogy mi akar ez lenni? Vagy úgy magyarázzák, hogy ott, abban a szituációban, abban az egyszeri helyzetben, amikor Jézus hegyezi a dolgot, parabolát mondott. Lakomát készítesz, de se barát, se testvér, se rokon, se szomszéd, se gazdag, senki ne jöjjön, csak a szegények, a sánták, a csonkabonkák, – azokat hívd meg. Ez valami olyasmi, mint amikor azt mondja, hogy könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, mint a gazdagnak Isten országába bemenni. Az is egy parabola, nagytúlzás. Hát, hogy is menne át a tevé a tű fokán? És mégis érezzük ebből a szóból, meg a hozzá fűzött kiegészítésből, hogy mi vagyunk azok, akiket Jézus most megcéloz a szavával. Aki felmagasztalja magát, megaláztatik, és aki megalázza magát, felmagasztaltatik - ezt nekünk mondja. Nagy és mély isteni igazságot hordoz ez a szó, és csak ennek a szónak a fényében értjük meg Jézusnak az előbbi, túlzó szavait, vagy inkább ezek a túlzó szavak mélyítik bennünk a megértését annak, hogy mit jelent önmagunkat megaláztatni és várni, hogy Isten felemeljen és felmagasztaljon bennünket.

Ha ugyanis csak annyi volna a Jézus szavának a lényege, hogy valami okos

taktikával kivárjuk a sorunkat, melléfogunk. Tényleg ezt tanácsolná, hogy ha meghívtak valahova, szerényen húzódj félre, ülj le az utolsó helyre, szinte rejtőzz el, hogy aztán előkeressenek, előhívjanak? Aki így érti, félreért mindent. Akkor ez csak egy dicsőségszerző taktika lenne, nem? Elhúzódom félre, nem is vagyok látható, és aztán majd jön a dicsőség-pillanat? Visszatérek a Ravasz püspökkel esett történetre, ami részben velem megismétlődött, de egészen másképpen. Egy ünnepség után a kultúrházban volt a vendégség. Bent már gyülekeztek a népek, én meg beszélgettem kint, aztán indultam be. És máris fel akartak állítani valaki, mondván, az a püspök helye. Valaki ugyanis kiabálni kezdett, hogy: püspök úr, püspök úr, hol a püspök? Jöjjön már, püspök úr, tessék ideülni, püspök úr! S lökték szét az embereket, és vezettek előre. Na, ez milyen dicsőség? Ha tehát csak ennyiről szólna Jézus szava, félreértünk mindent; nemcsak azt, amit itt mond, hanem mindent, ami Isten ígéje mond az alázatról, mindent, amit az Ige tanít arról, hogy miként éljünk embertársaink körében és Isten előtt. Azt mondja Jézus: szerezzek lakomát a csonkabonkák-nak, a sántáknak, a senkiknek, akik ezt nem tudják visszafizetni, mert majd ez visszafizettetik nektek a halottak feltámadásakor! Erős túlzás ez? Azt jelenté, hogy legyenek boldog, ha olyat hívtam meg, aki engem nem tud visszahívni? Ezt így nem értjük. De ha a két példálózást – az elől ülésről és a meghívásról – egymás mellé tesszük, akkor ebben a kettős tükörben megértjük, hogy Jézus egyszerűen csak ránk mutat, és rólunk és az Isten előtti magatartásunkról beszél. Mert ahogyan Isten előtt hordozzuk magunkat, úgy hordozzuk magunkat az emberek között is. A sorrend nem megfordítható, ez biztos, hiszen éppen ezért mondja Jézus ezeket a szavakat, hogy aláhúzza ezt az igazságot: ahogyan Isten előtt állok, úgy forgolódom embertársaim között. Ezért kell felidézni azt is, hogy ezt az ígét – aki fölmagasztalja magát, megaláztatik, és aki megalázza magát, fölmagasztaltatik – Jézus nemcsak ebben az esetben mondta el. Igen, ez máshonnan is ismerős a számunkra. Éspedig onnan, amikor az imádságról beszél, hogy miképpen imádkozunk, milyen reménnyel álljunk Isten elé, mit vigyünk oda Isten elé - és kit vigyünk oda Isten elé!

Lukács evangéliuma 18. részében beszél Jézus az imádkozásról, és példát mond. Felment a farizeus meg a vámszedő imádkozni a templomba. A farizeus előre ment, és előadta, hogy ki ő: Uram, hetente kétszer böjtölök (nem évente kétszer!), kétszeresen teljesítem a törvényt, és mindenből megadom a tizedet és minden törvénynek eleget teszek, és nem olyan vagyok, mint az ott hátul. Aki pedig hátul állt, az a szerencsétlen vámszedő, a közellenség, a mindenki által megvetett hazaáruló – ki tudja, mibe keveredett bele –, az a korrupt pacák, ő így imádkozik: Uram, légy nekem, bűnösnek irgalmas! Kegyelmezz! Szinte kérdezi Jézus: szerintetek melyiket hallgatta meg Isten? Melyik ment haza megigazulva? Persze, az imádkozó farizeus nem is kér semmit. Ő tolauskzik, tülekedik, följebb ül, előrébb megy. Megkopogtatja a másik vállát: barátom, mit keresel te itt, ez az én helyem, és tolauskzik és nyomakszik, lépdel fölfelé a másikon átgázolva. A farizeus imádságának van egy számolya – vagy ugródeszkája, amiről nekilendül, az pedig a másik. Azt mondja: én nem va-

gyok olyan, mint ő. És akkor már, ugye, nem is kell kérni, nem is kell alázatosnak lenni, nem is kell a kezünket kinyújtani! Minek is? Egy ilyen remek vallási teljesítmény után, mint amit ő bemutatott, Isten már csak a pénztárhoz szólít, és fizet, és megadja, amivel Ő tartozik, ami mindezért jár. A farizeus nem kérni megy, hanem a járandóságáért megy.

Mintha azt mondaná Jézus itt is a lakomán, a főemberek között: ti itt cserélgetitek egymás között a helyet, nézitek, hogy kinek hol a helye a hierarchiában, a mennyei hierarchiában, a vallási hierarchiában, az élet legfontosabb dolgai tekintetében. De miből gondoljátok, hogy az embernek így van dolga Istennel is? Netán úgy volna az embernek dolga Istennel, hogy lakomát meg vacsorát szerzünk és meghívjuk rá a fontos és befolyásos embereket, akikkel névkártyát cserélünk, aztán epekedve várjuk, hogy mikor fizetik meg nekünk? Mikor jön a visszahívás? És ha ehhez még hozzáteszem a mi magyar érzékenységtünköt vagy alkatunkat, akkor nyilván a visszahívás esetén fölül kell múlni az előző lakomát.

Egyszer beszélgettem valakivel, s valahogy szóba jött Jézusnak ez a szava is, mire azt mondja nekem az illető, hogy ő érti, amit itt Jézus mond, ámbár ő nem annyira alázatos, hogy ezt gyakorolni tudná, mindazáltal soha senkit nem hív meg, nehogy visszahívják, majd neki kelljen újra visszahívnia, és elkezdődjön az egymást felülmúlásának spirálja, melyben mindig többet és nagyobbat és szebbet és látványosabbat kell produkálni. Tiszteletes úr, mondta, én ezt nem bírnám, a visszahívogatásnak, a megmutatásnak, a feljebb ültetésnek ezt a borzasztó versenyét. De Jézust nem érdeklik ezek a megfontolások. Arra mutat rá, hogy nekünk mindig Istennel van dolgunk, ezért az embertársainkkal való kapcsolatunkban is Istennel van dolgunk. Ime, itt egy ember, akit csak csodával lehet meggyógyítani. Ime, itt vannak a főhelyek meg az alhelyek, meg az utolsó helyek - és lehet példálózni, okos meghívási taktikát kidolgozni, stb! Csakhogy Jézus ugyanezekkel a szavakkal tanít bennünket az imádság legmélyebb emberi gesztusára: az alázatra. És aztán ott van Jakab a levélben is az ige, megfordítva, ilyen egyszerűen: alázzátok meg magatokat az Úr előtt és Ő fölmagasztal titeket. Ha hozzáolvaszuk ezekhez a szavakhoz a zsoltárok tanításait - legyen az egy harci helyzet, legyen az mély egzisztenciális dráma, legyen súlyos betegség, legyen megaláztatás -, látjuk, hogy Dávid is és a többi zsoltáros is olyan szépen tanítanak és tesznek bizonyosságot arról, hogy Isten fölemeli az alázatot, megszabadítja a megaláztatottat, följebb segíti azt, akit embertársi lenyomtak. Vagyis bizvást lehet Istenhez menni a szabadító, megsegítő, fölemelő, kiegyenesítő kegyelemért. Nos, ha mindezt egybetesszük, érezzük, hogy itt nem a főfarizeusokról, meg a vendégsereglettről, hanem rólunk beszél a mi Urunk Jézus Krisztusunk, minket tanít a nagy titokra, bölcs és igazi szemléletre: alázzátok meg magatokat az Úr előtt és Ő fölmagasztal titeket, és ne üljétek a főhelyre, és hívjátok meg azokat, akik nem tudnak benneteket visszahívni. Boldog vagy, ha tudod, hogy egyedül Istennel van dolgod. Ámen

Imádkozzunk! Magasztalunk, mennyei Atyánk, hogy Jézus Krisztusunk által szabad utat nyitottál kegyelmed királyi székéhez. Oda, a megtartó irgalomhoz, a hűségnek és szeretetnek örökkévaló forrásához, ahova semmiféle emberi igyekezet nem juthat el, ahova nem tudjuk önmagunkat fölemelni és mások sem tudnak bennünket odaemelni. Köszönjük, hogy Krisztusban hívsz bennünket. Ő megalázta magát és alázatos volt mindhalálig, a kereszthaláláig, és ezért Te fölmagasztaltad őt és minden nép fölött nevet adtál Neki. Most is Hozzád jövünk, és Eléd tárjuk minden kérésünket. Áraszd ki reánk gyógyító irgalmadat, távoztasd tőlünk a betegséget, nyomorúságot, háborúságot, inséget. Áldd meg kezünk munkáját, hogy munkánk gyümölcse Neved dicsőségét szolgálhassa. Őrizz meg bennünket sokféle nehézségünk, bajunk, nyomorúságunk, küzdelmünk közepette! Adj alázatot és türelmességet, amikor megaláznak bennünket. Hadd vegyük fel a magunk keresztiét és hadd hordozzuk azt minden nap Krisztusért, hogy ekként lehessünk követői. Őrizz meg kevélységtől, gógtól, felfuvalkodottságtól, törtetéstől, a másik elnyomásától. És tarts meg bennünket a boldog örömben, hogy aki Krisztusban, egy szülőtt fiadban járul Hozzád és kér Tetőled, annak bizton megadod. Hadd legyünk, Atyánk, mindig gyermekek, akik bíznak atyai jóságodban és tudhatják, hogy minden szükségést kirendelsz számunkra kellő időben. És hadd legyünk mindennel megelégedettek, életünkkel, helyzetünkkel, dolgainkkal, tudván, hogy a nagy ügyet, az egyetlen ügyet, az üdvösség ügyét Te már megnyerted, és megszerezted számunkra. Így kérünk, áldd meg Igédet bennünk, töltsd be szívünket hálaadással, örömmel és igazi alázattal. Krisztusért, megtartó Urunkért kérünk, hallgass meg bennünket. Ámen

LEJEGYZTE: VÁSÁRHELYI PÉTER,
KIADJA: BUDAHEGYVIDÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
WWW.BUDAHEGYVIDEK.HU